

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2009/56 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2014/4

Karar Günü:11.2.2014

R.G. Tarih-Sayı:28.02.2014-28927

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Çağdaş Türkiye Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK VE ESAS İNCELEME

Çağdaş Türkiye Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Raportör Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan ilk ve esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- Çağdaş Türkiye Partisi Genel Başkanı Metin Bozkurt imzalı 27.7.2009 gün ve 164-165-166-167 sayılı yazılara ek olarak gönderilen kesin hesap ve ekleri Anayasa Mahkemesi Başkanlığına 31.07.2009 gün ve 1074-1078-1080-1081 sayı ile verilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesinde, “*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*”

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”

111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise Siyasi partilerin “*74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.*”

hükümleri yer almıştır.

Çağdaş Türkiye Partisi 2008 yılı kesin hesap cetvelinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına 31.07.2009 gün ve 1074 - 1078 - 1080 - 1081 sayı ile verilmesi 2820 sayılı Kanun'un 74. madde hükümlerine aykırılık oluşturmaktadır. Buna göre Çağdaş Türkiye Partisi 2008 yılı kesin hesabının Parti Genel Başkanı tarafından Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına sunulması gerektiği yönündeki 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi ile getirilen kurala uyulmamıştır.

Bu nedenle, 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında yasal işlem yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

2- Kesin hesapların Tüzüğe uygun şekilde kabul edildiğine dair imzalı karar sunulmamıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun;

“Merkez karar, yönetim ve icra organları” başlıklı 16. maddesi, “Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük kongrece seçilecek merkez organlarının her birinin üye sayısı 15’ten az olamaz.”

73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi, *“İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.”* ve dördüncü fıkrası, *“Siyasi partilerin bütçeleri, bilançoları, gelir ve gider cetvelleri ile kesin hesaplarının nasıl düzenleneceği partilerin iç yönetmeliklerinde gösterilir.”*

74. maddesi, *“Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”

111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, Siyasi partilerin *“74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.”*

şeklinde düzenlenmiştir.

Parti Tüzüğü’nün 19. maddesinde, Partinin gelir gider hesabını kabul veya reddetmek Büyük Kurultayın görev ve yetkileri olarak sayılmış, 23. maddesinde Parti Meclisinin 60 üyeden oluşacağı, 24. maddesinde yıllık bütçe, bilanço ve kesin hesabı inceleyip kabul etmenin Parti Meclisinin görev ve yetkisinde olduğu, 25. maddesinde Merkez Yönetim Kurulu’nun Genel Sekreter ve Genel Saymanla birlikte Parti Meclisinden seçilen 16 kişiden oluşacağı, 26. maddesinde ise Büyük Kurultay’a sunulacak çalışma raporu, kesin hesap ve bütçe önerilerini hazırlayarak Parti Meclisi’ne sunmanın Merkez Yönetim Kurulu’nun görev ve yetkisi olduğu belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun’un 73. maddesinde, kesin hesapları karara bağlamanın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca olacağı belirtilmesine karşın, Kanun’da Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun ne şekilde oluşacağına dair bir düzenleme yapılmamış, aksine organların oluşumu Parti Tüzüğüne bırakılmıştır. Parti Tüzüğü’nde organların oluşum ve görevleri belirtilmiştir.

Kesin hesabı onaylamanın Tüzük’de öngörülen şekilde yapılması ve yeterli imzanın olması gerekir. Kesin hesabın Tüzük’de istenen şekilde onaylandığına dair imzalı karar bulunmamaktadır.

Kesin hesapların incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin Tüzük’e uygun kararın olmaması hesabın tam olarak 2820 sayılı Kanun’un 74. maddesine uygun sunulmadığını göstermektedir. Böylece Çağdaş Türkiye Partisi 2008 yılı kesin hesabının Parti Genel Başkanı tarafından Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına sunulması gerektiği yönündeki anılan madde ile getirilen kurala uyulmamıştır.

Kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin Tüzük’e uygun alınmış bir kabul kararı olmadığından Siyasi Partiler Kanunu’nun 74. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

3- Çağdaş Türkiye Partisi Genel Merkez, il ve ilçe teşkilatlarının gelir ve giderinin olmadığı belirtilmiştir.

Partinin Genel Merkez ile birlikte 7 il ve 10 ilçede teşkilatı bulunmaktadır. Siyasi Partilerin faaliyetlerini yürüttükleri Genel Merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların ya kendi mülkü veya kira olması gerekir. Şayet Parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (Genel Merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın Partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

Parti yetkililerinin sundukları birleşik kesin hesapta; Genel Merkez ile Ankara, Elazığ, Gaziantep, İstanbul, Malatya, Mardin ve Karabük olmak üzere 7 il ve 10 ilçe teşkilatına ilişkin her hangi bir gelir ve gider belirtilmemiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtları ile Parti yetkililerinin gönderdiği belgelere göre 7 il ve 10 ilçe teşkilatının 2008 yılında faal olduğu görülmektedir. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre, bu yerlerin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

4- Partiden 2008 yılına ilişkin gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterler 27.7.2012 gün ve C.01.0.YİM.0.107.02/591/1985 sayılı yazı ile istendiği halde sunulmamıştır. Defterler sunulmadığından dolayı yok kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında, "*Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, **gelir ve gider defteri** ile demirbaş eşya defteri **tutmak zorundadırlar.***", beşinci fıkrasında, "*Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.*", altıncı fıkrasında, "*Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.*" denilmiş, aynı Kanunun 113. maddesinde de, "*Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.*" hükmü getirilmiştir. Gelir ve giderlerin işlendiği defterler ibraz edilmediğinden Parti sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

III- SONUÇ

Çağdaş Türkiye Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2008 yılı kesin hesabını 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde öngörülen sürede Anayasa Mahkemesine vermeyen Parti sorumluları hakkında aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Genel Merkez kesin hesabının incelenip onaylandığına ilişkin Tüzük'e uygun alınmış kararın olmaması nedeniyle Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (b)

bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Genel Merkez teşkilatına ait gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterlerin verilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine göre gerekli yasal işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

5- Gelir ve gideri olmadığı beyan edilerek herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkezi ile 7 il örgütünün kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2008 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

11.2.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Celal Mümtaz AKINCI	Erdal TERCAN
Üye	Üye	Üye
Muammer TOPAL	Zühtü ARSLAN	M. Emin KUZ